

Ko zvestoba skoči čez plot

Človek je bitje odnosa. Odnos je tisti, ki ga omogoča oz. sploh dela človeka živega. Prvi in najpristnejši odnos se vzpostavi med otrokom in materjo. Prav prva tri leta tega razmerja navadno posameznika globoko zaznamujejo. Vendar se v času pubertete začne osamosvajanje in izvijanje iz vedno bolj pretesnega objema primarne družine. Mladostnik se vedno bolj zaveda lastne osebnosti in navezuje nove odnose z osebami nasprotnega spola, ki se posledično razvijejo v bolj ali manj trajno zvezo, lahko tudi zakon. Tako si posameznik oblikuje nov dom, novo okolje za polno življenje.

Takšna je zelo okrnjena geneza človekovih odnosov. Vsako življenjsko obdobje pa nosi v sebi številne radosti in stiske. Graditev medčloveških odnosov je pogosto težavna in naporna. Posebej globoko pa seže odnos dveh, ki si izpovedujeta ljubezen, zvestobo in skupno pot. Partnerski odnos med moškim in žensko je tisti kraj, kjer se vsak posameznik želi uresničiti in se v celoti izpolniti. To je kraj človekove najgloblje intime, ki posreduje tudi novo življenje. Ta medosebna intima se oblikuje postopoma, ko mladostnik skozi simpatije in zaljubljenost odkriva predvsem svoj čustveni in spolni svet. V iskanju drugega odkriva lastno identiteto.

Tako je vsaj v teoriji. Življenje pa prinaša začetke in tudi konce takšnim odnosom. Ko med fantom in punco izgine zaljubljenost in se kemične reakcije upehajo, nastopi prelomni čas. Odloča se o prihodnosti mladega para. Je bila to ljubezen, iskrena podaritev drug drugemu, ali pa so bili v ozadju drugi interesi, drugačna motivacija? A zaljubljenost je vendarle nekaj lepega, zato jo marsikdo željno

išče – tudi s pogostim menjavanjem partnerjev in zgodnjo spolnostjo. Prav spolni odnos je danes pogosto tisti, ki naj bi odločil, ali sta "dva za skupaj" ali ne. Zakaj ravno spolni odnos? V današnji družbi se spolnost prodaja na vsakem koraku. Vidimo jo na televiziji v obliki reklam, v glasbenih spotih, filmih ... Prav tako je zelo prisotna v časopisih, kot razna svetovanja pri prvem poljubu, kako ohraniti posteljne radosti in še mnogo podobnih stvari. Skozi to ogledalo se vidi mlad človek le kot spolno bitje, ki pač mora to čim prej preizkusiti, da se bo lahko poistovetil s tistim, kar je v družbi sprejemljivo. Ne pomisli pa na to, da je spolnost le en vidik odnosa med partnerjema, čeprav gotovo najbolj intimen; in kot tak bi sodil h koncu verige spoznavanja dveh, ki se ljubita. Za dobro zvezo in urejen odnos je vsekakor potrebno upoštevati stopnje odnosa, ki ti nekako omogočajo, da spoznaš človeka, da se mu lahko zaupaš in posledično tudi na spolnost gledaš skozi oči ljubezni. Stopnje odnosa naj bi si sledile nekako takole: prijateljstvo, zaljubljenost, ljubezen in morda posledično tudi zakon.

Zakaj se dva odločita za zakonsko zvezo, pa v sebi skriva predvsem mnogo psihološko pogojenih vzrokov. Nekateri se na zakon posebej in dalj časa pripravljajo, spet drugi pa dogodke kar pospešijo. Vendarle brez vprašanja "Kakšen je namen za najino skupno življenje?" navadno ne gre. Po odločitvi za partnerski odnos nastopi vsakdanje življenje, katerega glavna lastnost je medsebojno prilagajanje in komunikacija. Posameznik se mora kar naenkrat naučiti razmišljati v dvojini. Pogosto je takšno usklajevanje med partnerjema naporno, saj je vsak v sebi že izob-

likovana osebnost, ki ima svoje nazore in pričakovanja. Ravno zaradi tega je mogoče pričakovati neskladja in reševanje zapletov s poslušanjem in razumevanjem. Z odločitvijo za otroka pa v njuno intimo vstopi še tretji družinski član, ki prinese veselje pa tudi nove obveznosti.

Leta minevajo in osebni problemi, težave v komunikaciji, čustvena praznina in podobni stresni dogodki postavljajo odločitev za zvestobo pod vprašaj. Je vredno, ali je to še ljubezen, zakaj vztrajati? Dogodi se, da vsaj eden od partnerjev v krizi poišče zatočišče drugje. T. i. skoki čez plot so lahko različni in jih vsak posameznik drugače dojema. Za nekoga je že kakšen bolj prijazen pogled varanje, za drugega spet ne. Posameznik želi pogosto na tak način zapolniti čustveno praznino in si poišče čustvenega partnerja. Takšna nezvestoba ima seveda številne razloge, ki jih tisti, ki varajo, včasih niti ne znajo razložiti. Pogosto je razlog nekakšno občutje dolgčasa oz. naveličanosti ali pa mišljenje, da se za ljubezen ni treba odločati in truditi, marveč pride kar sama od sebe. Velikokrat s tem dejanjem partner hoče tudi opozoriti, da je v zvezi nekaj narobe, hoče opozoriti nase, da še obstaja. Da maščevanja kot razloga sploh ne omenjamo.

Posledica nezvestobe je pogosto ločitev. Leta 2004 se je v članicah Evropske unije zgodila povprečno ena ločitev na dve poroki. Slovenska statistika kaže, da se z ločitvijo konča že vsaka tretja zakonska zveza, najpogostejše po šestih letih zakona. V zadnjih petindvajsetih letih je število porok upadlo skoraj za polovico, medtem ko se skupno število ločitev ni bistveno spremenilo. Vsaka ločitev pa prinaša s seboj dramo vsakega člana družine, a še posebej zaznamuje otroke. Zdi se tudi, da je postala ločitev nekaj običajnega in družbeno bolj sprejemljiva, čeprav je razpoloženje do nezvestobe v veliki meri negativno. Ločitev je za večino močno travmatična izkušnja in potrebno je, da preteče veliko ča-

sa, da se rane zacelijo. Vendarle pa človek ohrani hrepenenje po ljubljenosti, ki ga žene v novo – zvesto – partnersko zvezo.

Študentke in študenti Teološke fakultete smo v sodelovanju s Študentsko organizacijo in Študentskim svetom Teološke fakultete v okviru projekta Nosce te ipsum pripravili četrto okroglo mizo z naslovom *Ko zvestoba skoči čez plot*. Okrogla miza je potekala 27. februarja 2007 ob 19.30 v veliki dvorani Teološke fakultete v Ljubljani in je bila zelo dobro obiskana. V našo sredo smo povabili Barbaro Simonič, specialistko zakonske in družinske terapije na Franciškovem družinskem inštitutu, in jezuita p. dr. Jožeta Puclja, s pomočjo katerih smo poskušali iskati odgovore na vprašanja o zvestobi.

Nosce te ipsum ali Spoznaj samega sebe, je projekt, v katerem se študentke in študentje Teološke fakultete ukvarjamo z aktualnimi temami, ki jih v obliki okroglih miz posredujemo širši zainteresirani javnosti. Program okrogle mize je sestavljen iz vodenega pogovora z gosti in iz projekcij posnetkov na veliko platno. Študentje pripravimo uvodni raziskovalni prispevek in intervjuje s strokovnjaki z različnih področij.

Z okroglo mizo *Ko zvestoba skoči čez plot* smo se želeli dotakniti občutljive teme zvestobe. Vprašali smo se, če je danes zvestoba še nekaj, kar visoko vrednotimo ali ne. V današnji družbi, kjer se vse tako hitro giblje in spreminja, se zdi, da se zelo lahko pojmuje tudi prestop iz ene zveze v drugo. Želeli smo oblikovati nekakšen pregled pojmovanja zvestobe v različnih starostnih skupinah. Začeli smo z družinskim dogajanjem v otroštvu in vplivu le-tega na sklepanje kasnejših odnosov, v katerih si dva človeka izpovedujeta ljubezen. Ugotovili smo, da ni mogoče potegniti nekih jasnih sklepov, a vpliv gotovo obstoja. V poplavi različnih reklam, ki izkoriščajo človekovo spolno dimenzijo za prodajo tako pralnega praška kot novega modela

avtomobila, smo se spraševali o družbeni prisili glede spolnosti na najstnike. Naša gosta sta opozorila na kompleksnost spolnega odnosa, ki nikakor ne vključuje zgolj človekovega telesa, ampak je zanj potrebna precejšnja psihična in duhovna zrelost. V nasprotnem primeru lahko pusti spolni odnos na mlademu človeku tudi veliko ran.

Odprli smo tudi vprašanje vzdržnosti pred poroko, ki – kakor smo ugotovili – ni sama sebi namen, temveč služi boljšemu spoznavanju mladega para. Marsikdaj namreč spolnost postane beg iz realnosti, nekakšni zasilni izhod, ki navidezno rešuje probleme. Tu nismo mogli obiti vprašanja izvenzakonskih skupnosti oz. partnerjev, ki si ne odločita za podelitev zakramenta svetega zakona, niti si ne uredita skupnosti pred državo. Število porok nezadržno pada in tu se odpira povsem novo vprašanje o vrednotenju zakonske zveze. Vsekakor je v ozadju upadanja porok več dejavnikov in med njimi ni zanemarljivo vprašanje boljših finančnih možnosti, ki jih ponuja ena ali druga opcija.

Nadalje smo na okrogli mizi govorili o obvezni pripravi na zakon, ki je v katoliški Cerkvi na Slovenskem določena za obdobje enega leta. Gotovo je, da lahko priprava utrdi zvezo, a mora za to odpirati prava vprašanja. Sicer lahko pretirana zaljubljenost, ki je pri mlademu paru prisotna, na primer zamegli določene partnerjeve lastnosti, ki postanejo čez čas zelo moteče. V okviru tega smo iskali tudi razloge za nezvestobo med zakoncema, saj raziskave kažejo, da je nezvestoba najpogostejši razlog za ločitev. Razlogi za nezvestobo so velikokrat spremenjeno čutenje do zakonca, nesoglasja, nezadovoljiva spolnost in tudi občutje dolgočasia. Gosta sta predvsem poudarila potrebnost stika s samim seboj in iskrenosti do partnerja, ki lahko preprečita iskanje odgovora na lastne potrebe druge.

Zvestobe se moramo priučiti, zanj se je potrebno prizadevati oz. jo je potrebno izgrajevati.

Komunikacija, iskren pogovor je metoda, ki vodi do izgrajevanja zvestobe. V zakonu ni dobro nečesa obdržati zase, saj lahko začne prav tista "malenkost" rušiti pristen odnos. Pri iskrenih izpovedih lahko pridejo na dan tudi zelo boleče stvari, ki jih je težko sprejeti. Gosta sta opozorila na pomembnost vloge strokovnega spremljevalca oz. terapevta. Včasih je namreč preprosto prenevarno za odnos, da zakonce probleme rešujeta na svojo roko.

Tudi vprašanje preživetja zakonskega odnosa po nezvestobi je v temeljih povezano z vprašanjem zaupanja. Po prevari je na pogorišču zakonskega odnosa potrebno graditi na novo; običajno ob pomoči terapevta. Pri prevaranemu partnerju se pri tem pojavljajo tudi občutki manjvrednosti, neljubljenosti. Skupaj z gosti smo ugotovili, da teorija o tem, kako skoki čez plot krepijo odnos, nikakor ne drži. Nasprotno. S prevaro se morata partnerja soočiti, saj je prvotno zaupanje zagotovo čeže ne izgubljeno, pa vsaj močno omajano. Zaupanje je torej potrebno graditi povsem na novih temeljih. Vsekakor pa je od trdnosti vsake posamične zakonske zveze odvisno, ali bo preživela nezvestobo ali ne. Veliko parov se zaradi nje tudi razide.

Ob zaključku okrogle mize smo dali besedo vprašanjem iz publike. Večina vprašanj se je sukala okrog tega, kako ponovno pričeti odnos, ki je zaznamovan z nezvestobo. Vprašanja in velika obiskanost prireditve so nas nagnili k zavedanju, da smo odprli žgočo problematiko, ki ji sicer niti v Cerkvi niti v širši družbi morda ne posvečamo dovolj pozornosti. Če pogledamo zgolj cerkvena sodišča, lahko vidimo veliko obremenjenost s primeri ničnosti zakona. Tudi vprašanje pastoralne medločenci ostaja odprto. Seveda v tako kratkem času nismo uspeli obdelati vseh vidikov problema zvestobe oz. nezvestobe, a če nič drugega, smo želeli obiskovalcem sporočiti, da je zvestoba nekaj lepega; nekaj, za kar se je treba in se je vredno truditi.